

MÅNGFALD PÅ BEGRAVNINGSPLATSEN VIKTIG FÖR SOCIAL HÅLLBARHET

2013-12-11

Av: Movium

Skogskyrkogården i Stockholm Foto: Nina Brunndahl Warnolf

Om man väljer att betrakta begravningsplatsen som ett urbant offentliga rum bland alla andra, om än med andliga förtecken, bör den ge uttryck för en strävan efter hållbar stadsutveckling, skriver Moviums Titti Olsson. Det är inte ekologisk hållbarhet hon tänker på, utan social.

I den gångna veckan arrangerade Movium ett seminarium med rubriken Perspektiv på kyrkogårdar och begravningsplatser. Underrubriken var Mode och trender genom tiderna. Om man väljer att betrakta begravningsplatsen som ett urbant offentliga rum bland alla andra, om än med andliga förtecken, bör den ge uttryck för en strävan efter hållbar stadsutveckling. Och då tänker jag inte på miljöcertifierade skötselmetoder eller val av ekologiskt växtmaterial. Nej, jag tänker på aspekten social hållbarhet. Vad får man syn på då? Kyrkan är ju en institution som gärna och länge bevarar sina traditioner. De samhälleliga förändringarna brukar ta lång tid på sig innan de återspeglas.

Men när det gäller begravningsplatser har det hänt mycket. Att begravningsplatsen är en plats snarare för levande än döda har inte minst Moviums Angela Sandell och Ann-Britt Sörensen satt fingret på i sina akademiska arbeten. Angela Sandell har lyft fram att kyrkogården snarast är att betrakta som en park för rekreation och återhämtning, en park med andliga förtecken. Ann-Britt Sörensen har visat att ungdomar är påfallande konservativa i så mening att de önskar fysiska platser dit de kan gå och minnas sina nära och kära. Moviums Helene Båtshake har i en uppmärksammas krönika i höst liknat begravningsplatser vid tåg – det ska finnas vagnar för alla slags behov och önskemål, samtidigt.

Påtaglig närvaro

Begravningsplatsen är idag mycket långt ifrån en plats där individen är rationellt utsuddad och anonymiserad som på 70-talet, utan en plats där individen är högst påtagligt synlig och närvarande. Människan verkar, som miljöpsykolog Maria Nordström konstaterade på seminariet, inte vara helt bekväm med det abstrakta när det kommer till våra minnen, till våra platser och det vi vill bevara av oss själva och av dem som stått oss nära. Vi är jordnära och sinnligt beroende av varandra när det väl kommer till kritan.

Staden, människorna, speglar sig i begravningsplatsen. Där finns inte bara de som verkat och byggt staden före oss, där finns i ännu högre grad mångfalden av alla de individer som utgör det kollektiv som befolkar staden idag. De syns på sättet de ordnar det för sina döda: individuellt och mångkulturellt. Idag förväntas individen ge uttryck för sin mening i allehanda situationer – inte minst i stadsutvecklingssammanhang – samhället har ju länge efterfrågat den kompetenta medborgaren. Nu är hen här. Och det blir inte alltid helt bekvämt.

Kompetenta medborgare

Precis som när den kompetenta medborgaren tar saken i egna händer och börjar odla upp en offentlig gräsmatta efter eget tycke och smak, eller ett barn bygger en koja, blottas en annan ordning i tillvaron än den allmänt vedertagna. Detta sker också idag på begravningsplatsen, när sörjande smyckar sina gravar. Det finns de som vill ha gravstenen placerad på ett annat sätt än det allmänt vedertagna, det finns de som vid givna tidpunkter dukar upp en måltid till den dödas ära, de som bygger storslagna monument och de som smyckar graven med ljusslingor och tomtar.

Det är just då och där som det syns en spricka i samhällets fasad och ljuset börjar sippra in. Det personliga uttrycket kan vara estetiskt stötande för många, inte minst för dem som är proffs på form och design. Men är det inte detta en viktig del i strävan mot ett socialt hållbart samhälle: att människors olika sätt att uttrycka sig ska ges samma utrymme? Att se vandra är en början på att också acceptera varandra, ett steg mot ett mer tolerant samhälle. Att kunna vara sida vid sida och se tjusningen i mångfalden, att mötas och nötas, att vidga perspektiven och se att ja, det där går också an?

Vad är det annars vi strävar efter i den socialt hållbara staden?